Jüdische Pester Zeitung.

איויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פ ר ע נ ו מ ע ר י ר ע ן
אונד דער פרענומעראציאָנס-פערט'
בעגיננט מיט דעם עמפפאנגע דעס
ערסטען בלאטטעס.

די רעדאקציאָן בעפינדעט
זיך אין
פ ע ס ט
וואיטצנער בולוואר נומ' 29,
וואָהין מאן אויך די פרענומעראצי-
אָנס-געלדער צו זענדען בעליעבע.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דרייםאל וואָכענטליך
מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פרייטאג,
אונד קאָסטעט

פיר עסטעררייך-אונגארן

גאנציעהריג	10	גולד.— קר. ע. וו.
האלביעהריג	5	גולד.— קר. ע. וו.
פירטעליעהר.	2	גולד.50 קר. ע. וו.

פיר'ס אויסלאנד

גאנציעהריג	11	גולד.— קר' ע' וו'
האלביעהריג	5	גולד.50 קר' ע' וו'
פירטעליעה'	2	גולד.75 קר' ע' וו'

Nr. 75, דרייצעהנטער יאהרגאנג — פעסט, פרייטאג ד תמוז ה.תרמ"א. — Pest, den 1. Juli 1881.

די וואהלען אונד די יודען.

עס איזט בעקאננט אונד אונשטרייטיג, דאס די יידישען וועהלער אים גאנצען לאנדע איהרע שטיממען ניכט אלס י ו ד ע ן, זאָנדערן אלס ב י ר ג ע ר אבגעבען. דאס הייסט: איין יעדער איינצעלנע יידישע וועהלער גיבט זיינע שטיממע ביי דען וואהלען דער דעפוטירטען נאך זיינער אייגענען פאָליטישען איבערצייגונג אב, וויא דיעס אויך זייטענס דער איבריגען בירגער געשיעהט. נירגענדס בילדען די יודען איינען פעסטגעשלאָססענען בונד, אום איהרע שטיממען צו גונסטען דיעזעס אָדער יענעס דעפוטירטען צו פעראייניגען.

אין יעדעם וואהלבעצירקע, וואָ צוויא דעפוטירטענ-קאנדידאטען אויפגעשטעללט וואַרען, שטיממטע אין טהייל דער יודען פיר דען איינען, דער אנדערע טהייל דער יודען פיר דען אנדערען קאנדידאטען. זאָ זאָלל עס זיין אונד זאָ וואר עס אויך איבעראלל.—

אונד טראָטצדעם גיבט עס בלעטטער, וועלכע די רעגירונג געגען די יודען רייצען מאָכטען, וויל פראָפעססאָר קויטין דיעססמאל אין ראאב דורכגעפאללען איזט! זיא וויזען נאך, דאס קויטין 150 שטיממען וועניגער האטטע, אלס זיין געגענ-קאנדידאט מעדניאנסקי. דא נון אין ראאב 170 יודען פיר מעדיאנסקי אונד נור 16 יודען פיר קויטין געשטיממט האבען, זאָ וואַרען עס די יודען, וועלכע אייגענטליך העררן פראָפעססאָר קויטין צו פאללע געבראכט! אונד ווארום שטיממטען די יודען ראאבס געגען דען רעגירונגס-קאנדידאטען ק ו י ט י ן? — נון, וויל אישטאָצי עבענפאללס צור רעגירונגס-פארטייא געהאָרט!

דיעזע אבגעשמאקטע פערליימדונג געגען די יודען, די אויך דער „פעסטער ללאָיד" געבראכט, האבען וויר בערייטס אין פאָריגער נוממער פעראָפפענטליכט. היטע ברינגען שאָן די מייסטען בלעטטער דיעזע נאכריכט אלס באארע מינצע, די נור געאייגנעט, דען אונוויללען דער רעגירונג געגען די יודען צו עררעגען.

דאס גאנצע העטטע וואָהל איינען זינן, ווענן מאן אייגענטליך די רעגירונג געגען אישטאָצי רייצען וואָללטע, דורך דעססען יודענפיינדליכע וואהלרעדען זיא אין ראאב אנגעבליך איינע נידערלאגע ערליטטען. אבער וואס קאָננטע דענן די רעגירונג מיט אישטאָצי מאכען? זיא האט וואָהל דאס רעכט ניכט, איהן אוים דער מיטטע דער פארטייא צו שטאָססען, געגען וועלכע ער זיך יא ניכט דירעקט פערזינדיגט האט: דעסהאלב איזט עס אויך אונדענקבאר, דאס די יודען וועגען דעם פארגעהענס אישטאָצי'ס, דער זיך געוואלטזאם צור ליבעראלען אָדער רעגירונגס-פארטייא צעהלט, דער רעגירונג זעלבסט צירנען זאָללטען: דאס גאנצע איזט דעמנאך איינע אָפפענבארע אונזיננינע פערליימדונג!

העטטען יענע בלעטטער נור איינינען זינן פיר גערעכטיגקייט, זאָ קאָננטען זיא זאָ עטוואס גאר ניכט אויסשפרעכען. זיא' מיסטען פיעלמעהר דאראויף הינדייטען, דאס אין אראד, וואָ די יודען מעהר איינפלוס האבען אלס אין ראאב, זאָגאר דער יידישע דעפוטירטע כ א ר י ן דיעססמאל ביי דער וואהל דורכגעפאללען! אונד ווארום? וויל די יידישען וועהלער עבען, וויא בערייטס ערוועהנט, ניכט אלס י ו ד ע ן, זאָנדערן אלס ב י ר ג ע ר שטיממטען. יענע יודען אלזאָ, וועלכע מיט דער פערזאָן אָדער דער פאָליטיק כאָרין'ס ניכט איינפערשטאנדען וואַרען, שטיממטען געגען איהן, אָבגלייך ער יודע, אָבגלייך ער פלייש פאָן איהרעם פליישע אונד בלוט פאָן איהרעם בלוטע איזט! דא זיעהט מאן יא, דאס די יודען ביי דען וואהלען קיינען איינהייטליכען בונד בילדען, זאָנדערן דאס יעדער איינצעלנע נאך זיינער פאָליטישען איבערצייגונג שטיממט!

אונד זאָ וואר עס געוויס אויך אין ראאב. עס פיעל געוויס גאר ניעמאנדעם איין, דען רעגירונגס-קאנדידאטען קויטין דעסהאלב פאללען צו לאססען, וויל אויך אישטאָצי זיך צור רעגירונגס-פארטייא צעהלט! נאָך מעהר! ווירדען די יידישען וועהלער ווירקליך ניכט אלס בירגער, זאָנדערן אלס יודען צור וואהל שרייטען, דא מיסטע זיך דאס פערהעלטניס גאנץ אנדערס געשטאלטען. אין אונגארן עקסיסטירט היטע איינע טרעננונג אונטער דען נעאָלאָגען אונד אָרטהאָדאָקסען יודען. די שול-פאָנד- אונד סעמינאר-פראגע, די אים רייכסטאגע צו גונסטען דער נעאָלאָגען ענטשידען ווארדע, שטייגערטע די ערביטטערונג אונטער דען בידען יידישען פארטייען. די ליבעראלע פארטייא שטיממטע בעקאננטליך פ י ר דאס סעמינאר. עס זאָללטע זיך אלזאָ הערויסשטעללען, דאס אין וואהלבעצירקען, אין דענען איין אייסערסט-לינקער אונד איין רעגירונגס-קאנדידאט אויפגעטרעטען, די אָרטהאָדאָקסען פיר דען אייסערסט-לינקען, די נעאָלאָגען הינגעגען פיר דען רעגירונגס-קאנדידאטען שטיממטען! אונד דאָך איזט דיעס נירגענדס ביזהער נאָך פאָרגעקאָממען. ווערע דיעס ווירקליך דער פאלל געוועזען, דא העטטען יא אין ראאב, וואָ נור איין קליינער טהייל דער יידישען איינוואָהנער צור אָרטהאָדאָקסען פארטייא געהאָרט, אלזאָ די מייסטען יידישען שטיממען דעם רעגירונגס-קאנדידאטען קויטין צופאללען מיססען! דא דיעס ניכט געשעהען, איזט עבען היעראויס צו ערזעהען, דאס די יידישען וועהלער ניכט אלס יודען, אויך ניכט אלס נעאָלאָגען אָדער אָרטהאָדאָקסען, זאָנדערן אלס אונגארישע בירגער מיט איינער רייפען פאָליטישען איבערצייגונג צור וואהל געהען. דאס זיא ניכט פיר קויטין שטיממטען, דעם געשאה געוויס איינפאך, וויל מאן מיט זיינער פאָליטישען האלטונג אים פארלאמענטע ניכט צופריעדען איזט, די אים גרונדע גאר קיינע האלטונג איזט, דא קויטין, דער אן דער אוניווערזיטעט פאָרטרעגע האלט, נור צו דעם צוועקע אים פארלאמענטע ערשיינט, אום זיך דא די לונגע אויסצורוהען. —

אין דער טהאט האט פראָפעססאָר קויטין, דער וויעדערהאָלט אין ראאב אלס דעפוטירטער געוועהלט ווארדע, אים רייכסטאגע נור זעלטען זיין שטיללשווייגען געבראָכען. ראאב איזט יעדאָך איינע אייסערסט בעדייטענדע האנדעלסשטאדט, וועלכע אים פארלאמענטע איינען דעפוטירטען האבען וויל, דער די האנדעלס-אינטערעססען ראאב'ס מיט קראפט אונד איינזיכט פערטריטט! היערין ליעגט דאס געהיימניס דעס דורכפאללעס דעס העררן פראָפעססאָרס קויטין. אונד היעריים קאנן מאן וואָהל דען יידישען וועהלערן, די דאָך אין ראאב, וויא איבעראלל, די פאָרציגליכסטען טרעגער דעס פערקעהרס אונד האנדעלס זינד, קיינען פאָרוואורף מאכען. —

יענע בלעטטער, די טראָטצדעם אוים דעם פאללע קויטין פעראנלאססונג נעהמען, די רעגירונג געגען די יודען צו רייצען, מאָכטען עס ווינשען, דאס עס ביי אונס זאָ אויסזעהע, וויא אין דייטשלאנד. דאָרט שטעהט פירסט ביסמארק, וויא וויר שאָן אָפטערס מיטגעטהיילט, אויף זייטען דער אנטי-סעמיטען אונד געגען די יודען. אונד ווארום? וויל די יידישען דעפוטירטען דר' לאסקער, באמבערגער אונד אנדערע די פעהלער אין דער פערוואלטונג אויפדעקטען. האבען זיא אבער דיעס דענן אלס י ו ד ע ן געטהאן? זינד זיא אלס י ו ד ע ן געגנער דער רייכסרעגירונג? געוויס ניכט! וואס זיא שפראכען אונד וואס זיא טהאטען, דאס געשאה נור אוים עהרליכער פאָליטישער איבערצייגונג. דאס יודענטהום האט מיט דער גאנצען פאָליטישען בעוועגונג ניכטס געמיין. גליקליכערווייזע שטעהט קיין ביסמארק אן דער שפיטצע אונגארנס. די אונגארישע רעגירונג ווירד זיך דורך זאָלך' דוממע פערליימדונגען צו קיינער יודענפיינדליכקייט הינרייסען לאססען! —

דער פראָצעס וועגען דעם סולטאנ-מאָרדעס.

דאס מעהרערע טירקישע שטאאטס-מעננער, דארונטער אויך מידהאט פאשא, פאָר איינינען וואָכען פערהאפטעט ווארדען — האבען וויר בערייטס געמעלדעט. עס וואלטעטע געגען זיא דער פערדאכט אָב, אן דער ערמאָרדונג דעס אבגעזעטצטען סולטאנס אבדול אציז טהיילגענאָממען צו האבען. דער פערדאכט אן אונד פיר זיך ערדעגטע אים זאָ גראָססערעס אויפזעהען, אלס יא אללגעמיין אנגענאָממען ווארדע, דאס אבדול אציז אייגענטליך איינען זעלבסטמאָרד פעראיבטע, אינדעם ער זיך מיט איינער ש ע ע ר ע די אדערן געאָפפנעט. אנדערזייטס מוסטע עס איבערהויפט בעפרעמדען, דאס דער גאנצע פאלל צו איינעם פראָצעססע געקאָממען. אין דער טירקייא העטטע דער סולטאן יא דאס רעכט, זאָלכע פערזאָנען דורך זיינען בעפעהל, אָהנע יעדען ריכטערליכען אויסשפרוך, הינריכטען צו לאססען. אבער דער יונגע סולטאן אבדול האמיד וואָללטע פאָן דיעזעם רעכטע קיינען געברויך מאכען אונד איבערליעס די אנגעלעגענהייט דעם אָרדענטליכען געריכטע.

דער פראָצעס וועגען דעם סולטאנ-מאָרדעס בעגאנן אם 28-טען יוני. איילף אנגעקלאגטע ערשיענען פאָר געריכט, לייטער געוועזענע מיניסטער אונד הערפאָרראגענדע שטאאטס-מעננער, וויא דער בעריהמטע מידהאט פאשא אונד די שוועגער דעס סולטאנס, מאהמוד דאמאט אונד נורי פאשא, וועלכע לעטצטערע אנגעבליך דער ערמאָרדונג דעס סולטאנס אויך דעססען קאָסטבארען שמוק געשטאָהלען האטטען, אונד אכט אנדערע וועניגער בעקאננטע שטאאטסמעננער.

די פערלעזונג דער אנקלאגע-שריפט דויערטע פאָללע צוויא שטונדען. איינינע אָרצטע, וועלכע דען טאָדטען קאָרפער דעס אבדול אציז פאָר דער בעערדיגונג אונטערזוכט האטטען, ערשיענען אלס זאכפערשטענדיגע. דיעזע זאגטען אוים, דאס ביי אבדול אציז איין זעלבסטמאָרד שווער אנצונעהמען זייא, דא ער אם קאָרפער איינינע פערוואונדונגען האטטע, וואס דאָך דאראויף הינדייטעט, דאס דערזעלבע דורך פרעמדע הענדע געטאָדטעט ווארדע. — אנדערע צייגען זאגטען אוים, דאס זיא אין דער פערהענגניספאָללען נאכט דעס זעלבסטמאָרדעס אָדער מאָרדעס דעס אבדול אציז איינען מענשען אוים דעם פענסטער זיינעס פאלאסטעס שפרינגען זאהען. אללי' דאס פערשטערקטע דען פערדאכט, דאס אבדול אציז ווירקליך פאָן פיינדליכער האנד געטאָדטעט ווארדע. ביים פערהאָרע געשטאנדען דרייא דער אנגעקלאגטען זאָגלייך איהרע טהיילנאהמע אן דער ערמאָרדונג דעס אבדול

דיא וואָרטע איים: ניעדער מיט דער פֿאָרטשריטטס־פּארטייא, דיא אללעס געוואלטזאם זיך אונטער־ווערפֿען וויל. אן אללען איבעלן האט נור דיא לי־בעראלע אינר פֿאָרטשריטטס־פּארטייא שולד!" — איין הויפּטפֿיהרער דער אנטי־סעמיטען, העררפּראָ־פֿעססאָר ביהער, זאגטע היערויף: „עס גערייכט אונס צור בעזאָנדערן פֿריידע, דאס פֿירסט ביסמארק זיינעו אייגענען זאָהן אין אונזערע פֿערזאממלינג ענטזענדעט האט. נון האטען וויר אונס איבערציינגט, דאס דער פֿירסט מיט אונס אנטי־סעמיטען האַלט!" — היערויף ערווידערטע העדר ווילהעלם ביסמארק פֿריידענפֿאָלל: „יא, מיינע העררען, זיא האבען רעכט, זיא האבען זיך ניכט געטיישט! געהען זיא הין צו מיינעם פֿאטער, ער איזט איהר בעסטער אונד ווערמסטער פֿריינד, ער איזט דער אייפֿריג־טיגסטע בעשיטצער דער אנטי־סעמיטען־פּארטייא!" — דיעס צייגנים איינעס זאָהנעס פֿיר זיינען פֿאטער איזט וועניגסטענס ניכט עהרענפֿאָלל. יעדער וואוס־טע, דאס פֿירסט ביסמארק אים געהיימען דיא יודענ־פֿיינדליכע וויהלערייען דער אנטי־סעמיטען אונטער־שטיטצט, אבער עבען נור אים געהיימען. נון האט אבער דער זאָהן דיא געהיימניססע דעס אייגענען פֿאטערס פֿערראטהען. דעסטאָ בעססער! וועניגס־טענס ווערדען דיא יודען וויססען, דאס זיא עס מיט ביסמארק זעלבסט צו טהון האבען. אבער ביסמארק איזט אלט אונד שטערבליך, דאס יודענטהום איזט פֿאָן עוויגער דויער!

*) (דאס טעסטאמענט דעם באַ־ראָנס פֿיליפּפּ שייא) איזט וואָהל נאָך ניכט ערעפֿפֿנעט. ער האט פֿיר וואָהלטהעטיגע צווע־קע זעהר בעדייטענדע סוממען הינטערלאססען. — ביז היינטע זינד נור פֿאָלגענדע פּונקטע איים דיעזעס טעסטאמענטע בעקאננט. צו ערבען ווארדען איינ־געזעטצט: דער ברודער דעס פֿערשטאָרבענען, נעמליך באראָן אלעקסאנדער שייא, אונד צוויא נעפֿפֿען, נעמליך דיא העררען פֿריעדריך אונד אנטאָן שייא. דער געמיינדע גינז (אייזענבורגער קאָ־מיטאט), דערען מיטגליעד דער פֿערשטאָרבענע ביז צו זיינעם טאָדע געבליעבען וואר, פֿערמאכטע דער־זעלבע 30000 גולדען צו איינער וואהלטהעטיגען שטיפֿטונג, וועלכע דען נאמען „שייא־שטיפֿטונג" פֿיהרען זאָלל. דער געמיינדע לאקענבאך (אָדענ־בורגער קאָמיטאט), וואָ דיא פֿאמיליען־גרופֿט דעס פֿערשטאָרבענען זיך בעפֿינדעט, פֿערמאכטע ער 10000 גולדען. אויך דעם יידישען וואיזען־פֿעראיין הינטערליעס ער 10000 גולדען. דיא וויי͏טערען פּונק־טע ווערדען ערסט נאָך ערעפֿפֿנונג דעס טעסטא־מענטס בעקאננט געגעבען ווערדען.

*) (איין יודע — פּאָרטוגיעזי־שער ערלמאנן.) איים בערלין וויר געמעלדעט: דער היעזיגע גענעראל־קאָנזול פּאָרטו־גאלס, העדר ראפֿאעל אייזענמאנן, ערהיעלט דיע־זער טאגע פֿאָם קאָניגע פֿאָן פּאָרטוגאל דען אדעל פֿיר זיך אונד זיינען ערבען. אין דער אמטליכען צי־שריפֿט הייסט עס אויסדריקליך, דאס העררן אייזענ־מאנן דיעזע אויסצייכנונג וועגען זיינער גראָסען פֿערדיענסטע אום פּאָרטוגאל צוערקאנט ווארדע. — אויך דאס איזט איין נייער בעווייז, דאס אויך אין פּאָרטוגאל גונמעהר איינע האָבסט יודענפֿריינד־ליכע שטיממונג העררשט. שפּאניען אונד פּאָרטו־גאל וויססען יעטצט בערייטס, וואס זיא דורך דיא אויסטרייבונג דער יודען פֿערלאָרען האבען. רוס־לאנד איזט נאָך צו וועניג געבילדעט, אום דען נוט־צען איינצוזעהען, וועלכעס אידם זיינע יידישען איינ־וואָהנער ברינגען. עס וויד שאָן איינסט צו דיעזער ערקעננטניס געלאנגען. אבער עס ווירד צו שפּעט זיין. דער יודע קעהרט ניכט גערן דאָרטהין צוריק, וואָ מאן איהן איינסט אויסגעוויעזען. מאן זיעהט יא, דאס שפּאניען זיינע טהאָרע נונמעהר דען יודען געעפֿפֿנעט האט. פֿארלייפֿיג אבער צייגען דיא יודען וועניג ליסט איינצוציעהען.

נאכטראג.

דיא וואהלען.

וויר האבען בערייטס פֿינף וואהל־טאגע הינ־טער אונס. פֿאָן 413 צו וועהלענדען דעפּוטירטען זינד ביז געסטערן 339 געוועהלט וואָרדען. היעפֿאָן געהאָרען 193 צור ליבעראלען, 68 צור אייסערסט לינקען אונד 66 צור שעננייע־פּארטייא. ביז יעטצט האט דיא רעגיערונגס־פּארטייא 43 בעצירקע גע־וואָננען. דאגעגען אבער האט דיא רעגיערונגס־פּארטייא 27 בעצירקע פֿערלאָרען — אונד זאָמיט בלייבט איהר איממערהין איין געווינסט פֿאָן 16 וואהל־בעצירקען.

ביא דען פֿאָרגעסטריגען וואהלען זינד דרייא בעדייטענדע רעגיערונגס־פֿריינדליכע דעפּוטירטע, נעמליך דיא העררען קייטץ, פֿרילעסקי אונד לא־דיסלויס טיסאָ (ברודער דעם מיניסטער־פּרעזידען־טען) דורכגעפֿאללען. — עס דירפֿטע ניכט אינאינ־טערעססאנט זיין צו ערפֿאהרען, דאס קייטץ אין ראאב נור וועגען דער יודען דורכגעפֿאללען איזט. זיעדעם איין אישטאָצי אלס אנהענגער דער רעגיע־רונג אים אונגארישען רייכסטאגע זיטצט, ווערדען פֿיעלע אנהענגער דער רעגיערונג אלס יודענפֿיינד־ליך פֿערדעכטיגט. ביא דען וואהלען אין ראאב וואָרען נעמליך 1024 שטיממען אבגעגעבען. פֿאָן דיע־זען ענטפֿיעלען אויף קייטץ 435 אונד אויף זיינען געגנער מעדינאנסקי 569. מעדינאנסקי האט דעמ־נאָך מיט 154 שטיממען מאַאָריטעט געזיעגט. פֿיר מעדינאנסקי שטיממטען 174 יודען, פֿיר קייטץ נור 16. אישטאָצי איזט אין אונגליק פֿיר דיא רעגיערונגס־פּארטייא.

אין ניר־באטאָר ווארדע געגען דען יידישען דעפּוטירטען־קאנדידאטען דר' פֿייל מאנדעל דער אייסערסט לינקע שאַרקאָזי איינגעשטעללט. פֿייל מאנדעל ווארדע אבערמאלס מיט איינער מאַאָרי־טעט פֿאָן 400 שטיממען געוועהלט. — עבענזאָ איזט דער איזראעליט קארל שוואב אין טאָראָק קאנישא ווידער געוועהלט וואָרדען.

אין פּרעסבורג ווארדען שעננייע אונד סעלל צו דעפּוטירטען געוועהלט. דער געוועזענע פֿינאנצ־מיניסטער סעלל, וועלכער אין סענט־גאָטט־הארד דורכגעפֿאללען, איזט אלזאָ אין פּרעסבורג געוועהלט וואָרדען. דער געוועזענע מיניסטערפּרעזי־דענט, שטעפֿאן ביטטאָ, ווארדע אין צורנדאָרף גע־וועהלט.— אין סעגעדין, וואָ נאָך אימער אייסערסט־לינקע געוועהלט ווארדען, איזט יעטצט מיניסטער סענדע געוועהלט וואָרדען. דאגעגען איזט דער רע־גיערונגס־פֿריינדליכע דעפּוטירטע קאָרנעל עמער אין טירנוי דורכגעפֿאללען. אין נאַדי־וואשאָן איזט אלאדאר מאָלנאר, דער אים לעטצטען רייכסטאגע זאָ העפֿטיג געגען דיא ארטהאָדאָקסען געשפּראָ־כען, דורכגעפֿאללען. — סוממא סומאריאום ווור־דען ביז געסטערן אבענד 193 רעגיערונגס־פֿריינדלי־כע דעפּוטירטע אונד 142 געגנער דער רעגיערונג גע־וועהלט. דיא רעגיערונגס־פּארטייא האט אלזאָ נאָך אימערהין אים 51 שטיממען מעהר אלס איהרע געגנער.

געשעפֿטסבעריכט.

פּעסטער פּרייזע.

געטריידע־געשעפֿט. פֿאָן ווייצען וואר געסטערן וועניג צו מארקטע געבראכט, דער פֿערקויף וואר שוואך. 6000 מעטצ' ווארדען פֿערקויפֿט.

ווייצען, טהייס־ 300 מטרצ' 78,7 קילאָ 13.56 גולד. 200 מטרצ' 78,2 קילאָ 13.60 גול. 200 מטרצ' 77.4 קילאָ 12'90 גולד. 370 מטצ' 77.3 קילאָ — 13. גולד. 400 מטרצ' 76' ק' 13.20 גול. 200 מטרצ' 75.4 ק' 12 80 גולד. 280 מעטרצ' 77.3 קילאָ .13 גודל. 100 מטרצ' 77.2 קילאָ 12,80 גולד.— 200 מעטרצ' .76 קילאָ 12,50 גולדען. — (אללעס פער דרייא מאָנאטע.)

קארן 10 גולד.

גערסטע 6,45 גולד.

האפער 6,50—6,35 גולד.

ווייצען פער הערבסט 11.37—11,35 גולד.

קוקורוץ באנאטער פער מאי־יוני 1881, 6.38 — 6,40 גולד.

האפער פער הערבסט 6,35 — 6.60 גולד.

רעפּס, קאָהל, 12' גולדען.

ווינער פּרייזע.

וויענער שלאכט־פֿיעהמארקט. דער אויפֿ־טריעב אויף דעם וויענער שלאכט־פֿיעהמארקטע אם 27־טען ד. מ. בעטרוג 3528 שטיק. דאפֿאָן וואָרען: 1181 אונגאַרישע, 1259 פּאָלנישע אונד 428 דייטשע. דיא פּרייזע שטעללטען זיך פּער 100 ק': אונגארישע מאסט־אָכסען 49—7. גול' — פּאָלנישע 49 — 57. גולד. דייטשע 50 — 58 גולדען.

לאטטא־ציהונג פאם 28־טען יוני 1881.

הערמאננשטאדט:	62	85	77	17	10
פּראג:	41	56	70	55	76
לעמבערג:	44	14	65	1	63

פֿעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מ' איר בר"י רייז.

פֿרוכט־ אונד מעהל־פּרייז־טאבעללע.

פֿריכטע ווייצען	קילאָליטער פּר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראממ
נאָרדאונגארישע	74	—.—.—
" "	75	11.85—12.95
" "	76	12.05—12.15
" "	77	12.20—12.25
" "	78	12.30—12.35
" "	79	12.40—12.50
" "	80	—.—.—
פּעסטער באָדען	—	—.—.—
" "	75	12.25—12.40
" "	76	12.50—12.60
" "	77	12.70—12,75
" "	78	12.80—12.85
" "	79	12.90—12.95
" "	80	—.—.—
טהייס	—	—.—.—
" "	75	12.60—12.75
" "	76	12.85—12.95
" "	77	13.05—13.20
" "	78	13.30—13.40
" "	79	13.45—13.50
" "	80	—.—.—
ווייסענבורגער	75	12.50—12.65
" "	76	12.75—12.85
" "	77	12,95—13.10
" "	78	13.20—13.30
" "	79	13.35—13.40
" "	80	—.—.—

פֿריכטע	קילאָליטער פּר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראממ
קארן	72	10.25—10.—
גערסטע מאלץ	62	—.—.—
גערסטע פֿוטטער	62	6.60—6.40
האפֿער	40	6.85—6.55
קוקורוץ באנאטער	75	6.25—6.20
אנדערער	73	6.20—6.15
הירזע	—	6.25—5.85

[illegible]		100 קילאָגראממ
ווייצען	פער אָקטאָבער	11.35
"	"	—.—
"	פֿריהיאהר	—.—
קוקורוץ	"	6.38
גערסטע	"	—.—
האפֿער	"	—.—
"	"	—.—
רעפּס	"	—.—

באללען־מעהל		פֿל.	קר.
נוממער 0	דער באללען צו 100 קילאָגראממ מיט זאק	22	20
" 1		21	60
" 2		20	70
" 3		20	—
" 4		19	50
" 5		18	40
" 6		17	70
" 7		16	70
" 8		15	70
" 8½		14	70
שפּיריטוס: אלטע פּעטראָדע פּראָמפּטע		35	—
" נייע קאמפּאָל		33	50

קורז־טאבעללע פֿאָם 28. יוני.

געלדסאָרטען	פֿל.	קר.
זילבער־אגיאָ	100	—
דוקאטען	5	51
שטערליינג־אינגארישע 8 גולדען גאָלד־שטיק (20 פראנקס)	9	28
נאפּאָלעאָנדאָר	9	28
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	57	—
20 מארקשטיק	11	40
פּאפּיער־רובעל	1	18
לאזע.		
1854־ער 4פּראָצענטיגע שטאאטס־לאזע	122	—
1860־ער " גאנצע	131	75
דעטטאָ " האלבע	134	75
1864־ער לאזע צו 100 גולדען	175	50
דעטטאָ " 50 "	174	—
ראאב רעגולירונגס־לאזע	27	—
[illegible]־לאזע	28	—
קרעדיט־לאזע	179	25
קראָנ־לאזע צו 40 גולדען	42	—
דאנוי־דאמפּשיפֿפֿאהרטס־לאזע	110	25
אינספּרוקער לאזע	25	50
רעגלעוויטש לאזע צו 10 גולדען	16	—
ראאבער לאזע " 20 "	20	85
אָפֿנער לאזע " 40 "	42	75
סאלמער לאזע " 40 "	41	—
רודאָלפֿ־לאזע " 10 "	20	—
פּאלפֿי־לאזע " 40 "	52	—
זאלצבורגער לאזע " 20 "	22	75
סט.־גענאָיס לאזע " 40 "	47	—

לאזע.	פֿל.	קר.
סטאניסלויער לאזע צו 20 גולדען	25	—
טריעסטער לאזע " 100 "	128	50
דעטטאָ " 50 "	65	50
וואלדשטיין־לאזע " 20 "	31	50
ווינדישגרעץ־לאזע " 20 "	42	75
אינגארישע פּרעמיען־לאזע צו 100 גולד	123	50
טהייס־[illegible]־לאזע	116	50
ווינער לאזע	131	—
ווערטה־פּאפּיערע		
אינגארישע גאָלדרענטע 6%	117	60
דעטטאָ צו 4 פּראָצענט	90	90
אינגארישע פּאפּיערענטע	90	85
אינגארישע גרונדענטלאסטונגען	99	—
טעמעשוואר־באנאטער	97	50
זיעבענבירגישע	97	50
גאליציישע	100	60
בוקאָווינער	99	50
אינגארישע אייזענבאהן־אנלעהען	134	20
ווײנצעהענט־אבלעזונגס־אבליגאציאָנען	96	—
פֿאנדבריעפֿע דער אינגארישען באָדען־קרעדיט צו 5 איינהאלב פּראָצענט	102	—
דער אינגארישען היפּאָטהעקען־באנק צו 5½ פּראָצענט	101	50
דער אינגארישען אללגעמיינען באָדען־קרעדיט־אנשטאלט צו 5 איינהאלב פּראָצענט	100	—
דער אָסטבאהן	96	—
דער נאָרד־אָסטבאהן	163	25

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS. Budapest, 1881. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

די ארמע פרויא קאָננטע ניכט ווייטער שפּרעכען; זיא שטירצטע אים געריכטסזאאלע אָהנמעכטיג צוזאממען. — איינע אנדרע פרויא, נאמענס שאראווסקאיא (רוסיש פיר: שרה) ערצעהלטע: „אין מיינע שענקע בראך איינע גאנצע באנדע איין מיט דעם רופע: „די שענקע געהאָרט אונס, דער שנאפּס יעדאָך דער יידין, דארום מוס דער גאנצע שנאפּס אויסגעלאססען ווערדען!" היערויף צערטריממערטען זיא די פעססער, דאס דער גאנצע קעללער איינעם שנאפּס-מעערע גליך." — די פערהאנדלונג ענדעטע דאמיט, דאס 5 דער אנגעקלאגטען צו יע 2 מאָנאטען קערקער, 1 צו אכט מאָנאטען, איינער צו איינעם יאהרע, איינער צו אנדערטהאלב יאהרען אונד איינער צו 18 יאהרען קערקער פעראורטהיילט ווארדען. אללע איבריגען ווארען נאָך מינדעריעהריג אונד ווארדען דאהער פרייגעשפּראָכען. — (אלזאָ דירפען מינדעריעהריגע גאנץ אונבעשטראפט די יודען אויספּלינדערן אונד בערויבען? איך אין היבשעס געריכט דאס, וועלכעס זאָ אורטהיילט!)

* (נאָך טאָלעדאָ!) דער געסטריגע „פעסטער ללאָיד" מעלדעט: די האָכהערציגע איינלאדונג, וועלכע פאָן דער שפּאנישען רעגירונג אן די רוסישען יודען ערגינג, שיינט ניכט אונבעפאָלגט בלייבען צו זאָללען. שאָן רינסטען די יודען אין רוסישען שטעדטען צור אבריזע, אונד באלד דירפטע שפּאניען וויעדער יודען אין זיינער מיטטע זעהען, וועלכע דאָרט זייט 390 יאהרען זעלטען געזעהען ווארדען. דער אנפאנג צור איבערזידעלונג דער רוסישען יודען נאָך שפּאניען איזט געמאכט — אונד נאָך דער שפּאנישען שטאדט „טאָלעדאָ" ווערדען זיך צוערסט די שריטטע דער איינוואנדערנדען יודען לענקען. איין יידישער קויפמאנן אויס קאמענעץ-פאָדאָלסקי (זיד-רוסלאנד), נאמענס ה' ראָזענצווייג, האט בערייטס אן איין ווינער האנדלונגס-הויז פאָלגענדע אנצייגע ערשטאטטעט: „אין פאָלגע דער אונערקוויקליכען פערהעלטניססע רוסלאנדס זעהע איך מיך פעראנלאססט, מיין זייט 31 יאהרען היער בעשטעהענדעס געשעפט פאָם 15-טען אויגוסט דיעזעס יאהרעס אן נאָך טאָלעדאָ אין שפּאניען צו פערלעגען." — די צייטונגען מאכען היעמיט אונד היעריבער אללערליא וויטצע; אבער עס ווערע ווירקליך אינטערעססאנט, ווען יעטצט די יודען צוערסט די שטאדט טאָלעדאָ צום וואָהנאָרטע וועהלען ווירדען. אין טאָלעדאָ וואר שאָן פאָר 700 יאהרען איינע יידישע געמיינדע, וועלכע די גראָססטע, רייכסטע, אנגעזעהענסטע אונד געבילדעטסטע אונטער אללען געמיינדען שפּאניענ'ס געוועזען. מאן נאננטע דיעזע געמיינדע טאָלעדאָ אויף העברעאיש „טוליטולא" אונד בעצייכנעטע זיא אלס „די קראָנע איזראעלס" אלס דאס „ירושלים שפּאניענס". די גאנצע שטאדט זאָלל פאָן יודען פאָר 2000 יאהרען ערבויט וואָרדען זיין. מאן נאננטע זיא צוערסט „תולדה" (נייא-געבורט), דאהער דער נאמע טאָלעדאָ. אים יאהרע 1166 צעהלטע טאָלעדאָ 12000 געמיינדע-מיטגליעדער, היער ווארען ניכט בלאָס יידישע געלעהרטע, זאָנדערן אויך טאפּפערע יידישע קריעגער, וועלכע אים קריעגע אם בעסטען די וואפּפען צו פיהרען פערשטאנדען. היער וואר דער בעריהמטע ר' אשר בן יחיאל (דער „ראש") פאָר 550 יאהרען ראבבינער. די שאָנסטע סינאגאָגע דער וועלט וואר די אין טאָלעדאָ, וועלכע דער בעריהמטע שפּאנישע יידישע מיניסטער ר' שמואל הלוי אבולאפיא בויען ליעס. דיעזע סינאגאָגע אין טאָלעדאָ, וועלכע נאָך היינטיגען טאגעס לייידער אלס קירכע אין טאָלעדאָ בעשטעהט, ווירד אויך נאָך יעטצט אלס פראכטפאָללעס געביידע בעוואונדערט. אויף גרינעם גרונדע מיט וייס הערפאָראגענדען העברעאישען בוכשטאבען איזט נאָך היינטע דאָרט דאס 80. קאפּיטעל פאָן תהלים צו לעזען. דער בויא דיעזער פראכטפאָללען סינאגאָגע וואר אים יאהרע 1357 פאָללענדעט. — שאָן אונד ערהאבען ווערע עס, ווען יעטצט די אין טאָלעדאָ איינוואנדערנדען יודען דיעזעס שאָנע געביידע, וועלכע יעטצט איינע קירכע איזט, וויעדער רייניגען אונד צו איינער סינאגאָגע וויעדער מאכען קאָננטען; זאָ וויא עס איינסט די חשמונאים מיט דעם פעראונרייניגטען טעמפּעל געמאכט אונד וויא איינסט פאָר 1900 יאהרען דער „כהן חוני" אין מצרים איינעם גאָטצען-טעמפּעל דען יידישען טעמפּעל „בית חוני" ערריכטען ליעס! —

* (דער קאָמעט.) וועלכער היער יעדע נאכט ביא היישטערער וויטטערונג אם נאָרדליכען הימטעל זיכטבאר איזט, ערדעגט אין אללען אבערגלייבישען געמיטהערן פורכט, אנגסט אונד באנגען. פיעלע דייטען איהן אלס פאָרצייכען דעם באלדיגען וועלט-אונטערגאנגעס, פיעלע דייטען איהן, וויל ער עבען אים נאָרדען שטעהט, אויף דען אויסברוך איינעס קריעגעס פאָם נאָרדען הער, נעמליך פאָן רוסלאנד — אָדער אויף דען באלדיגען אויסברוך דער גראָססען רוסישען רעוואָלוציאָן. די אייפגעקלערטען לינקען וועהלער אין אונגארן דייטען וויעדער דאס ערשיינען דעם קאָמעטען אויף דען צאָרן דעם הימטעלס, וויל ביא דען אונגארישען רייכסטאגס-וואהלען די „לאנדעס-פערדערבערישע רעגירונגס-פארטייא" זיעגט. — אונזערע הייליגע לעהרע וואָרנט אונס פאָר זאָלכעם אבערגלייבען. דא הייסט עס: „פירכטעט איך ניכט פאָר דען הימטעל-צייכען! (מאותות השמים אל תחתו:)" — וויא וויר בערייטס ערקלערטען, איזט וואָהל דער לויף דיעזער זאָנדערבארען שווייף-שטערנע דען שטערן-קונדיגען בעקאננט, פאָן זעהר פיעלען קאָמעטען קאנן מאן דערען וויעדער-ערשיינען עבענזאָ וויא דאס איינטרעטען דער מאָנד- אונד זאָננען-פינסטערניססע, אויף די מינוטע בערעכנען. — יא, מאן קאנן זאָגאר נאָך דער היינטיגען מעסס-קונסט בערעכנען, דאס דער שווייף מאנכעס קאָמעטען אונגעפעהר 14 מיללאָנען מיילען לאנג איזט; — אבער דאס איינגענטליכע וועזען דיעזער קאָמעטען בלייבט טראָטץ אונזערער גוטען פערשפּעקטיווע אונד פערנ-ראָהרע אונבעקאננט. דער קאָמעט שיינט זאָגאר קיין פעסטער קערפּער צו זיין, דענן ווען געראדע הינטער איהם איין אנדערער שטערן שטעהט, זאָ ווירד דיעזער שטערן ניכט בעדעקט, זאָנדערן ווירד דורך דען קאָמעטען דורכגעזעהען. שאָן ר' שמואל אריך אָדער ירחינאי, דער פאָר 1700 יאהרען לעבטע, זאגטע: „מיר זינד די הימטעלס-וועגע, די וועגע דער שטערנע, זאָ בעקאננט, וויא די שטראססען פאָן „נהרדעא", וואָ איך וואָהנע אונד וואָ מיין לעהר-הויז איזט; נור פאָם שטערן מיט דער רוטהע, נעמליך פאָם קאָמעטען, ווייס איך ניכט, וואס ער איינגענטליך איזט." (ברכות דף נ"ח ע"ב) וויא וויר בערייטס ערוועהנטען, איזט עס דעננאָך זאָנדערבאר, דאס נאָך דעם ערשיינען דער קאָמעטען וויכטיגע וועלט-ערייגניססע צו פאָלגען פפלעגען. אין דעם בוכע „יידישע קריעגע פאָן פלאוויאוס יאָזעפוס" (פאָן יוסף בן מתתיהו הכהן) ווירד ערוועהנט, דאס איינע וואָכען פאָר דעם „חרבן בית שני" איין שווערט-עהנליכער קאָמעט איבער ירושלים געזעהען ווארדע, וואס מאן שאָן דאמאלס אויף די צערשטאָרונג יערוזאלעמס דייטעטע. — דיעזער יעטצט זיכטבארע קאָמעט ווירד באלד וויעדער אונזיכטבאר ווערדען — אונד וויא נון די שטערן-קונדיגען בערעכנען, ווערדען וויר אים נעכסטען הערבסטע וויעדער איינען שווייף-שטערן צו זעהען בעקאָממען. פאָן דעם גראָססען קאָמעטען, דער מיטטע נאָוועמבער 1835 זיכטבאר וואר, איזט שאָן גענויא בערעכנעט וואָרדען, דאס ער היער אים יאהרע 1911 (אלזאָ ערסט נאָך 30 יאהרען) וויעדער צו זעהען זיין ווירד.

* (גראָססעס אייזענבאהנ-אונגליק אין רומעניען.) וויא אויס בוקארעסט טעלעגראפירט ווירד, האט זיך אן דער שטאציאָן טיאראָ ביא טורנ-סעווערין איין גראָססעס אייזענבאהנ-אונגליק ערייגנעט. מעהרערע וואגאָנס דעס שנעללצוגעס ווארען צערטריממערט. 4 פערזאָנען, וואָרונטער דער קאָנדוקטער, איין מאשיניסט אונד איין הייצער ווארען געטאָדטעט, וועהרענד 14 פערזאָנען מיט שווערען וואונדען דאפאָן קאמען. צום אונגליקע געריעטה נאָך איין מיט פעטראָלעאום

דאס זיינע אויגען וויא פייער שפּריהטען, אונד איין לייכטער שוים שטאנד אויף זיינער ליפּפּע.

„מילאָרד! (זאגטע וואַרניא) זעהעט אייך אים שפּיעגעל אן — אונד זאגט, אָב דיעזע אויפגערעגטען געזיכטס-צוגע איינעם מאננע אנגעהאָרען, דער פעהיג איזט, פיר זיך זעלבסט איינען ענטשלוס צו פאססען. איין עכטער שטאאטסמאנן דארף זיך ניכט זאָ לייכט פאָן זיינער ליידענשאפט הינרייסען, דארף זיך ניכט פאָן יעדעם מיסגעשיקע ניעדערדריקען לאססען!"

„וואס זאָלל איך דענן טהון! (ריעף עססעקס) זאָלל איך מיך דיר איבערלאססען? זאָלל איך דער דיענער מיינעס דיענערס ווערדען."

„ניין, מילאָרד! (זאגטע וואַרניא) איהר זאָללט דער הערר אייער זעלבסט, דער הערר אייערער אייגענען ליידענשאפט ווערדען! ווירד איהר דענן דער ערסטע, דער זאָ פאָן איינעם ווייבע בעטראָגען ווארדע? די וויזעסטען שטאאטס-מעננער, וועלכע אללען מאָגליכען הינטערליסטיגקייטען איהרער געגנער אויסצוווייכען פערמאָגען, קאָננטען דער ליסט איינעס ווייבעס אונטערליעגען. לאססעט זיא אויס אייערעם געדעכטניססע פערשווינדען, זיא האט דען טאָד פערדיענט, לאססעט זיא שטערבען!"

„שטערבען! זאגסט דו? (ריעף לעסטער מיט ציטטערנדען ליפּפּען), דאָך איינע טהרענע ווירד מיר וואָהל אום דיעזע פערלאָרענע געליעבטע זיין."

„ניין, מילאָרד! איך ווערדע אייך איינען נאמען נעננען, דער אייך אייערע טהרענען אין גיפט אונד גאללע פערוואנדעלן ווירד. — דענקעט אן טרעססיליאן!"

„דאס איזט אין דער טהאט איין נאמע, דער טהרענען אין ווידערגעס בלוט פערוואנדעלן קאנן! — וואַרניא! איך בין פעסט ענטשלאָססען: טרעססיליאן זאָלל מיין איינגענעס שלאכט-אָפּפער זיין."

„גוט, אייער ווילע געשעהע! (ערווידערטע וואַרניא) אבער פאָר אללעם ביטטע איך אייך, דיעזעס ווילדע, האלב וואהנזיניגע בענעהמען אבצולעגען, וואָרויך אייך אללע האָפליישע בענאססען."

„פירכטע ניכט, איך בין יעטצט רוהיג. (זאגטע לעסטער) איך וויל נון דיעזעם שטערנגוקער אלאסקאָ דאָבאָבין גלייבען, וויל דאס הינדערניס אויס דעם וועגע שאפפען. — יעטצט לאססע מיך צוריק, איך מוס צוריק צו עליזאבעטה."

„אבער צוערסט געבעט מיר אייערן זיעגעל-רינג אלס צייכען, דאס מיר יעטצט אללעס אים שלאָססע געהאָרכען מוס — אונד זעלבסט אמי!"

גראף לעסטער צאָג דען זיעגעל-רינג פאָן זיינעם פינגער אונד זאגטע צו איהם: „וואס דו טהוסט, דאס טהוע נור שנעלל!"

היערויף בעגאב זיך לעסטער צוריק צור קאָניגין, דען די קאָניגין וויעדער פריינדליך עמפּפינג. די קאָניגין זעלבער ווענדעטע אללעס מאָגליכע אן, זיא מאכטע זאָגאר וויטצע, אום דען גראפען היטערער צו מאכען.

נון טראט דער לייב-ארצט דער קאָניגין איין אונד זאגטע: „גנעדיגע קאָניגין! איך קאָממע זאָעבען פאָן דיעזעם אונגליקליכען קראנקען ווייבע; זיא איזט וואהנזיניג, זיא זאגטע, זיא ווערדע באלד איהרע זאכע זעלבער פאָר דער קאָניגין פיהרען מיססען אונד ווערדע די פיינע אונטערגעאָרדנעטער פראגען ניכט בעאנטוואָרטען."

„וויר וואָללען ניכט מעהר מיט דעם וואהנזיניגען ווייבע שפּרעכען (זאגטע די קאָניגין); זיא האט מיך שאָן גענוג אין פיינליכע פערלעגענהייטען געבראכט."

„עס ווערע דאהער אם בעסטען (זאגטע דער לייב-ארצט), ווען מאן זיא פאָן דא ענטפערנען ווירדע. זיא לאסט וויניג פאָללען, אלס ווערע זיא איינע האָהע פערזאָן, איינע גרעפין אָדער גאר איינע פרינצעססין. דעראַרט זינד די פיקסע אידעען זאָלכער קראנקען."

„זיא ווירד זיך נאָך איינבילדען (זאגטע די קאָניגין), דאס זיא קאָניגין פאָן ענגלאנד זייא. וואס דענקט איהר דאפאָן, מילאָרד? (זאגטע נון עליזאבעטה, אינדעם זיא לעסטער פעסט אנזאה.) — שאדע איזט עס אינדעססען, דאס איין זאָ יונגעס, שאָנעס אונד ליעבליכעס וועזען, וויא דיעזע אמי, דען פערשטאנד פערלאָרען. ריטטער פאָן וואַרניא מוס זיא דאהער אין אללער שטיללע אויס דעם שלאָססע פיהרען." —

אים הערצען דעם גראפען פאָן לעסטער הערשטען וועגען דיעזער וואָרטע דער קאָניגין עליזאבעטה אין שרעקליכער אויפרוהר זיינער געפיהלע. — זיין הערץ עמפּערטע זיך, זיין געוויססען פלאגטע איהן אים בעוואוסטזיין זיינער פאלשהייט אונד דאָפּפּעלטען פערשולדונג געגען זיינע קאָניגין אונד געגען זיינע פרויא —; אבער ער טהאט זיך געוואלט אן, אום זאָ פיעל אלס מאָגליך גלייכגילטיג צו בלייבען. — —

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

אצ״ן. דיעזע פֿערטהיידיגטען זיך אין פֿאָלגענדער ווייזע:

„לויט דער בעשטיממונגען דעם מאָהאממעדאנישען געזעטצבוכעס, דעם „קאָראן", מוסטע יא אבדול אצ״ן, דער דאס טירקישע רייך אן רוסלאנד אויסליעפֿערן וואָללטע, אבגעזעטצט ווערדען. דאס געשאה דענן אויך. וויר זעלבסט וואַרען ביי דער אבזעטצונג דעם אבדול אצ״ן, נאכדעם דער שייך-איל-איזלאם אלס אָבערהויפּט דער מאָהאממעדאנישען רעליגיאָן, היעצו זיינע צושטיממונג גאב, בעטהייליגט. נון לייטעט אבער אין אויסשפּרוך דעם „קאָראן" ווייטער דאהין, דאס איין אבגעזעטצטער סולטאן הינגעריכטעט ווערדען מיססע, דאמיט ער געגען זיינען נאכפֿאָלגער אויף דעם טהראָנע קיינע רעוואָלוציאָן שטיפֿטע. דיעס איזט יעדאָך ניכט זאָגלייך געשעהען. מאן שפּערטע איהן בלאָס איין, דאמיט ער אין זיינעם האַרעם, אונטער איינער גראָסען וויבער-שאאר, זיין לעבען צובריננע. מוראד, דער היערויף דען טהראָן בעשטיעג, צייגטע זיך לייַדער אלסבאלד וואהנזיננינ. דיא אנהעננער דעם אבדול אצ״ן בעגאננען בערייטס אים געהיימען איינע רעוואָלוציאָן צו שטיפֿטען, אים דען אבגעזעטצטען סולטאן וויעדער אויף דען טהראָן צו ערהעבען. מאן בעפֿראגטע מוראד, וואס דא צו געשעהען האבע? זאָ וואהנזיננינ וואר אינדעם מוראד ניכט, אים עס צו איינער רעוואָלוציאָן קאָממען צו לאססען. עס וואר יא צו בעפֿירכטען, דאס וויענן אבדול אצ״ן ניעדרינגם ציר רעגיערונג געלאנגט, ער אללע יענע, וועלכע אן זיינער אבזעטצונג זיך בעטהייליגט האטטען, וויא ניכט מינדער דען סולטאן מוראד זעלבסט, הינריכטען ווירדע לאססען! מוראד ערטהיילטע דאהער מיט דען וואָרטען דען בעפֿעהל צור ערמאָרדונג דעם אבדול אצ״ן: „נאכדעם דער קאָראן אָהנעהין דיא הינריכטונג יעדעם אבגעזעטצטען סולטאנס בעפֿיעהלט, זאָ דאַרף אבדול אצ״ן ניכט לענגער געשאָנט ווערדען, דא זאָנסט איינע געוואלטיגע רעוואָלוציאָן צו זיינען גונסטען אויסברעכען ווירדע!"— וויר בעאייַלטען אונס אלזאָ, דיעזען בעפֿעהל דעם סולטאנס אין אויספֿיהרונג צו ברינגען אונד דען אבגעזעטצטען סולטאן צו טאָדטען, וואָדורך דיא טירקייא פֿאָן איינער זעהר געפֿעהרליכען רעוואָלוציאָן פֿערשאָנט בליעב. וויר פֿערדיענען זאָנאך גאָר קיינע שטראָפֿע דאפֿיר, דאס וויר דעם אויסשפּרוכע דעם „קאָראן" אונד דעם בעפֿעהלע דעם רעכטמעסיגען סולטאנס פֿאָלגע געלייסטעט האבען!"

דיעזע פֿערטהיידיגונג וואר אללערדינגס איינע זעהר מיטהיגע אונד גייסטרייכע. עס איזט זאָגאר מאָגליך, דאס וויענן אללע אנגעקלאגטען זאָ אָפֿפֿען אונד עהרליך געשפּראָכען העטטען, דיא ריכטער געצוואונגען געוועזען וועדען, אין פֿריישפּרעכענדעם אורטהייל צו פֿאָללען.

אבער עס קאם ניכט זאָ. דיא איבריגען אנגעקלאגטען האטטען דען מוטה ניכט, איהרע מיטשולד אן דער ערמאָרדונג דעם אבדול אצ״ן איינצוגעשטעהען. מאהמוד דאמאד פאשא אונד נורי פאשא, דיא שוועגער דעם געגענווערטיגען סולטאנס, דיא אויך נאָך, וויא בערייטס ערוועהנט, איינען שענדליכען דיעבשטאהל אויף איהרעם בעשמוטצטען געוויססען האבען, בענאהמען זיך פֿייגע וויא דיא ניכטנוטציגען בובען. זיא וויינטען אונד לייגנעטען אללעס. זעהר שווער וואר דיא אנקלאגע געגען מידהאט פאשא. דיעזע לייטעטע דאהין, דאס ער אים איינפֿערשטענדניס מיט איינער פֿערשוואָרער-באנדע זעמטליכע פּרינצען דעם טירקישען הערר-שער-הויזעס טאָדטען לאססען וואָללטע, דאמיט ער דען טהראָן אן זיך רייסע. מידהאט פאשא זאָלל אלזאָ אויך געגען דיא פּערזאָן דעם געגענווערטיגען סולטאנס איינע פֿערשוואָרונג אנגעצעטטעלט האבען! מידהאט פאשא בעהויפּטעט יעדאָך אין קורצען וואָרטען: „אללע אנשולדיגונגען געגען מיינע פּערזאָן זינד לוג אונד טרוג, דיא פֿאָן מיינען פֿיינדען געגען מיך ערדיכטעט ווארדען. איך האבע אן דער ערמאָרדונג דעם אבדול אצ״ן קיינען אנטהייל. נאָך וועניגער איזט עס מיר יע אין דען קאָפּף געקאָממען, איינע פֿערשוואָרער-באנדע צו שטיפֿטען, אום אללע טירקישען פּרינצען טאָדטען צו לאססען! וואס ביא אונד נאָך דער אבזעטצונג דעם אבדול אצ״ן פֿאָרגעקאָממען, געשאה אללעס אויף אנאָרדנונג דער דאמאליגען מיניסטער. וויענן מאן אלזאָ וויענן דיעזער פֿאָרפֿעללע קלאגען ערהעבט, זאָ מיסטען עבען יענע מיניסטער צור פֿעראנטוואָרטליכקייט געצאָגען ווערדען."

זאָ פֿיעל מוס הערפֿאָרגעהאָבען ווערדען, דאס ביא דיעזעם פּראָצעססע, אים געריכטס-זאאלע דיא גראָססטע אָרדנונג הערשטע. דיא אנגעקלאגטען הירפֿטען זיך פֿריא אונד אויספֿיהרליך פֿערטהיידיגען, זיא ווארדען פֿאָם פּרעזידענטען קיין איינציגעסמאל אין איהרען פֿערטהיידיגונגס-רעדען אונטערבראָכען. דאס איזט עבען אין דער טירקייא איינע זעלטענהייט. דאס געריכט זאה איין, דאס גאנץ איראָפּא זיינע אויפֿמערקזאמקייט אויף דען גאנג דיעזעם פּראָצעססעס ריכטע. עס בעשטרעבטע זיך דאהער, פֿאָללקאָממען אונפּארטהייאיש צו ערשיינען.

איינע דעפּעשע אים קאָנסטאנטינאָפּעל פֿאָם 29-טען יוני מעלדעט: דאס אורטהייל דעם געריכטעס וועגען דער ערמאָרדונג דעם אבדול אצ״ן ווארדע היינטע געפֿאָללט. 9 אנגעקלאגטע, וואָרונטער אויך מידהאט פאשא אונד דיא ביידען דיעבישען שוועגער דעם סולטאנס, ווארדען צום טאָדע, צווייא אנגעקלאגטע, נעמליך זאיב באי אונד ריצא באי, נור צו צעהניעהריגער צוואנגס-ארבייט פֿערורטהיילט.

אָב דיא פֿעראורטהיילטען אפּפּעללירט האבען? יא. אָב ביים טירקישען געריכטע פֿאָן איינער אפּפּעללאציאָן איבערהויפּט דיא רעדע זיין קאנן? — היעפֿאָן ווירד ניכטס געמעלדעט. אָב דער סולטאן זיינע צווייא שוועגער בעגנאדיגען ווירד, דיעס איזט אים אויגענבליקע שווער צו בעשטיממען. דער אונגליקליכע מידהאט דירפֿטע שווער דעם טאָדע ענטגעהען. ער איזט דער בעגאבטעסטע אונד עהרליכסטע שטאאטסמאנן דער טירקייא. אלליין עבען געגען איהן ערהאָב זיך דיא שווערע אנקלאגע, אלס העטטע ער אללע פּרינצען דעם טירקישען הערר-שערהויזעס טאָדטען וואָללען. איינער זאָלכען אנקלאגע געגעניבער איזט איינע בעגנאדיגונג זייטענס דעם סולטאנס קוים צו ערוואַרטען.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

*(דאס ענדע דער קיעווער יודען-קראוואללע.) אם 21-טען דיעזעס האט דיא לעטצטע געריכטס-פֿערהאנדלונג געגען דיא טהיילנעהמער אן דען קיעווער יודען-קראוואללען שטאטטגעפֿונדען. זעכצעהן פּערזאָנען שטאנדען פֿאָר געריכט, פֿאָן דענען יעדאָך דיא מייסטען נאָך מינדעריעהריג וואַרען. אלס צייגען ערשיענען בלאָס דיא בעשעדיגטען יודען. הערץ-ערשיטטערנד לויטען דיא אויסזאגען דעם יודישען שאנקווירטהס אָסטראָווסקי אונד זיינער פֿריא. העררן אָסטראָווסקי זאַגטע נעמליך: „דאס געזינדעל האט מיינע וואָהנונג אונד מיינע שענקע ערשטירמט, אללע איינריכטונגס-שטיקע צערשטאָרט, 841 רובעל אין באארעם, פֿיעלע קאָסטבארקייטען אונד איינען וועכסעל אויף 200 רובעל געראובט. אים גאנצען ווארדע מיר איין שאדען פֿאָן 6000 רובעלן צוגעפֿיגט. דאס וואר אבער נאָך דאס געריננסטע. מעהר אונגליק וואר עס, דאס דיא ראָהען קערלע מיך, מיינע פֿרויא אונד מיינע דרייא קינדער זאָ פּייניגטען, דאס אללע דרייא קינדער מיר געשטאָרבען זינד. עס ווארדע מיר מיט ערטרענקען, פֿערברעננען, ערשטעכען אונד טויזענד אנדערען טאָדעס-ארטען געדראָהט. דאס וויר יעדען אויגענבליק גלויבטען, דאס אונזערע לעטצטע שטונדע געשלאגען."—דיא פֿריא אָסטראָווסקי ערצעהלטע אונטער טהרענען אונד מיט ערשטיקטער שטימע, דאסס דאס געזינדעל זיא מיט איהרעם קליינען קינדע אם ארמע שלוגען, וואָרויף איינע ראָהען קערלע דאס קינד מיט הייסער מילך איבערגאָסען. דאס קינד שטארב נאָך וועניגען שטונדען אונטער אונזעגליכען שמערצען!"

פֿאָלליעטאָן.

צווייא שוועסטערן.

(135-טע פֿאָרטזעטצונג.)

נאָך לעסטער שלוג זיך אן דיא שטירנע אונד זאגטע: „יא, ריכטיג! איך האבע יא דא פֿאָן איינעם קנאבען איין פאקעט בעקאָממען, דאס איך אן אמי איבערגעבען זאָללטע. איך העטטע אין מיינער פֿערווירונג ביינאהע דאראן פֿערגעססען. אָפֿפֿנע עס, וואַרנייא; אונטערזוכען וויר דעססען אינהאלט!"

וואַרנייא אָפֿפֿנעטע דאס פאקעט, אונד אין דיעזעם וואר דאס האלז-באנד פֿאָן אָריענטאלישען פּערלען, וועלכעס איינסט לעסטער זיינער אמי צום געשענקע מאכטע (זיעהע 38-טע פֿאָרטזעטצונג) אונד וועלכעס יאנעטטע (דיא טאָכטער פֿאָן פֿאָסטער) דער אמי ביא איהרער פֿלוכט מיטגענאָממען האטטע.

אלס לעסטער דיעזע פּערלען ערבליקטע, צעררים ער אין זיינער וואוטה דאס האלזבאנד אונד צערשטרייטע דיא פּערלען נאָך אללען זייטען דעם צימערס. „זאָ וויא איך דיעזעס געשענק דער ליעבע פֿערווארפֿע, זאָ פֿערניכטע איך דיא ליעבע זעלבער!" ריעף לעסטער אונד פֿערליעס אין זיינער וואוטה דאס צימער, אָהנע דאריבער ווייטער צו פֿאָרשען, וויא איגענטליך דיעזעס פאקעט צו דעם קנאבען געקאָממען. —

אלס לעסטער הינויסאייַלטע, דאכטע זיך וואַרנייא: דיעזע פּערלען דירפֿען דאָך היער ניכט זאָ ליעגען בלייבען; זיא ווערען פֿיר דיא דיענער, דיא דיעזעס צימער אויסקעהרען, דאָך איין צו האָהעס טרינקגעלד!

צווייאונדפֿינפֿציגסטעס קאפּיטעל.

טאָגס דאָרויף, אלס לעסטער וויעדער פֿאָר דער קאָניגין עליזאבעטה ערשיען, וואר ער בלאס אונד אבגעהערמט, וויא איינער, דער דיא גאנצע נאכט דורכגעוואַכט האט. דיעזע אויסעראָרדענטליכע געמיטהס-פֿערווירונג לעסטערס וואר דער קלוגען קאָניגין וואָהל אויפֿפֿאללענד, אבער זיא דאכטע, דאס איהר העפֿטיגער אויפֿטריטט געגען איהן דאראן שולד זייא. זיא שטעללטע דאהער אן איהן היעריבער קיינע ווייטערן אנפֿראגען מעהר, מיט איינער מילדע אונד נאכזיכט ליעס זיא איהם זאָגאר צייט, זיך צו זאממעלן אונד זיינע פֿאססונג וויעדער צו געווינגען.

אלס זאָ לעסטער פֿאָר דער קאָניגין שטאנד, וואר וואַרנייא פּלאָטצליך איינגעטרעטען אונד נאָך פֿיעלען ענטשולדיגונגען פֿאָר דער קאָניגין ערזוכטע ער דען גראפֿען, איהם זאָפֿאָרט אין איין אנדערעס צימער צו פֿאָלגען, דא ער איהם וויכטיגעס מיטצוטהיילען האבע.

„געהט, מילאָרד, (זאגטע דיא קאָניגין) וויר גלויבען וואָהל, דאס אונזערע געגענוואַרט אונערוואַרטעטע ערייגניסע פֿיר איך הערבייגעפֿיהרט. דאָך בישטען וויר איך, ביא איירער ריקקונפֿט איינע פֿריינדליכערע מיענע פֿיר אונס צו צייגען, דענן וויר זעהען עס ניכט גערנע, דאס אונזערע שטאאטסמעננער אויסער דען זאָרגען פֿיר דאס וואָהל דעס שטאאטעס זיך אויך נאָך מיט אנדערען זאָרגען קוועלען."

אלס לעסטער הינויסגינג, זאגטע איהם וואַרנייא: „נון שטעהט אללעס גוט. דער לייבארצט דער קאָניגין האט אמי בעזוכט אונד זיא אונטערזוכט — אונד איך האבע עס ביא איהם זאָ ווייט געבראכט, דאס ער פֿיר אונס דאס בעשטיממטע צייגניס אויסשטעללען ווירד, דאס דיא דאמע אן פֿערשטאנדעס-צעררייטונג לײדע. ער ווירד נאָך איין נאטאבלען הינצופֿיגען, דאס עס דאס בעסטע וועררע, דאס אונגליקליכע וויב וויעדער איהרעם מאננע, נעמליך מיר, צוריק צו געבען. וויר האבען אלזאָ איינע מאָגליכקייט, זיא צו ענטפֿערנען, וויא וויר פֿעראבריעדעטען."

„יא (ריעף לעסטער), אבער וויא איך זאָעבען געהאָרט האבע, זוכט טרעססיליאן ביא דער קאָניגין אום איינע אודיענץ אן, אינדעם ער זאגט, דאס זיין אנליעגען דרינגענד זייא, אונד ער דער קאָניגין עטוואס וויכטיגעס מיטצוטהיילען האבע — אונד . . ."

„אונד — איך האבע שאָן דאפֿיר געזאָרגט (אנטוואָרטעטע וואַרנייא), דאס ער צור קאָניגין ניכט זאָבאלד פֿאָרגעלאססען ווירד. ער ווירד איינע צייט לאנג ניכט פֿאָן אמי'ס אבטייע ערפֿאהרען. זיא ווירד נאָך דיעזען אבענד וועג, אונד מאָרגען ווערדען וויר אויך פֿיר דיא בעזייטיגונג טרעססיליאנס זאָרגען."

„נון! (ריעף לעסטער) איך וויל מיך מיט איינענער האנד אן דיעזעם מאננע ראכען."

„ניין, מילאָרד! (זאגטע וואַרנייא) מיט איינעם אונבעדייטענדען מאננע, וויא טרעססיליאן, דירפֿט איהר איך ניכט שלאגען. לאססט מיך פֿיר איהן זאָרגען, דאס ער באלד דאס ליעבע יענזייטס זעהע."

„דיעזער אונבעדייטענדע מאנן האטטע מאכט גענוג, מיך אונגליקליך צו מאכען (ערוויעדערטע לעסטער); איך וויל זעלבער מיינע צאָרן אן איהם קיהלען."

ביא דיעזען וואָרטען ווארדע לעסטער זאָ ווטהענד,